

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom

za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 30 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste

prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Kde bi treba bilo varčnosti?

Varčnost je lepa in potrebna reč, posebno sedaj, ko vse toži o velikih dačah in jihovem trdem iztrjevanju. Tako na primer Gračani tožijo, kako da jim davkarije preveč nalagajo in davkarijske postave krivo razlagajo. Gračka obrtniška banka je l. 1870. plačala 47 gld. dohodnine (Einkommensteuer), letos pa 235 fl. Predlanskim je od 14.436 fl. plačala 309 fl. dače, lani pa od 3531 fl. celih 1370 fl. Gračka srenjska hranilnica je od 12.797 fl. dobička morala plačati 11.280 fl. dače, tedaj 88%. Od nekega podvzetja s 2122 fl. se je terjalo 6703 fl. davka, tedaj 4585 fl. več, kakor je vse skupaj bilo vredno. To so strahovite številke. Ali tudi na deželi ni boljše. Zaporedom hodijo ljudem živine in orodja cenit zavolj zaostalih dač. Zemljiščno dačo so od 16% vzdignili na 21% ter jej navrgli vojnih doklad (Kriegszuschläge); došlo je še pri nas 38% deželne doklade in (v mariborskem okraju) 19% okrajnih stroškov; mnogo srenj ima še velike srenjske doklade itd.

Opravičeno je tedaj, ako se od vseh strani zahteva več varčnosti! Vendar tukaj se je varovati napačne varčnosti. Ta bi nas zavlekla v še večje zadrege. Zato konservativci nismo pritrtili tistim liberalcem, ki so pri svoji glasoviti zapravljivosti vendar nagloma postali strogi štedljivci, ter hoteli nakup novih Uhacijevih kanonov zabraniti. Hvala Bogu, da se jim to ni posrečilo. Kajti to bi bila silno draga in nesrečna varčnost. Bili bi sred grabežljivih sovražnikov brez primerne orožja in brambe. Leta 1859. nismo imeli dovolj vojne priprave in zato smo zgubili bogato Lombardijo. Leta 1866. nismo imeli novih pušek in vzela se nam je Venecija in Holstein, in 30 milijonov srebrnjakov, katere smo Prusom plačali. Tukaj bi tedaj varčnost ne bila na pravem mestu, pač pa vemo za mnogo drugih reči, pri katerih bi se zamoglo in smelo varčno postopati; le škoda, da so liberalci tukaj še pregluhi.

V Gradcu so za prusačke naravoslovce kakih 30.000 fl. zapili, zajedli, pozasvetili in potrošili;

dunajska rastava je potegnila 20 milijonov; dunajski državni zbor nas stane že mnogo milijonov in sedaj mu stavijo zidano zbornico zopet za par milijonov, za gledališča (teatre) in druge enake stvari se precej denarjev pometuje, prevelika okrajna glavarstva, nepotrebnimi okrajni zastopi itd., delajo mnogo stroškov, železnicam v podporo plačujemo leto na leto veliko milijonov, letos 19 milijonov srebra. Ali bi se ne dalo tukaj mnogo prihraniti in bremena državljanov polajšati? itd.

Se nekaj! Sedaj imamo 330 penzioniranih generalov, med njimi 29 feldzeugmeisterov. Le 3 izmed teh dobivajo 4—5000 fl. na leto; drugi vsi več, namreč po 6, 7, 8, 10 in 12.000 fl. Dalje štejeemo 129 feldmaršal-leutenantov, 172 general-majorov. Ti potrebujejo skupaj 1,314,677 fl. Potem 1908 štabnih oficirjev, kojim se izplača na leto 2 mil. 220.925 fl. in naposled je še 5110 oficirjev, ki vlečejo na leto 2,618.578 fl. Vse penzije skupaj znašajo blizo 10 milijonov. Opomnimo še, da je med penzioniranimi oficirji mnogo krepkih mož, ki bi še lahko cesarja služili, n. pr. gotovo še močni in široko-plečasti g. Seidl, ki oskrbljuje sedaj 15 služeb, ter že kakih 10 let penzijo uživa med tem, ko država na mestu njega drugega stotnika imeti in plačevati mora! Varčnost je že prav, toda na pravem mestu se naj ž njo začne!

Cerkvene zadeve.

Krška ali koroška škofija ima letos samo 13 bogoslovcev namreč v I. letu 1, v II. 2, v III. 2, v IV. 8. Pomanjkanje mešnikov je že sedaj občutljivo. Izpraznjenih mest je več, kakor 100.

Ljubljanski škof so pri ministru Stremajerju prosili za državne štipendije, da bi nekatere izvrstnih mladih duhovnikov poslali na vseučilišče, modroslovja ali filozofije se učiti. Na Francoskem, v Belgiji mora vsak bogoslovec 1—2letni modroslovski kurz izvršiti, kar se pri nas že znatno pogreša.

Magjari se poslužujejo magjaronskih in drugih slabih škofov, da bi bogoslovcem magjaronstvo

vcepili; pri slavnem Strosmajerju pa jim je to spodletelo. Bosenski bogoslovci, katere so hoteli v Ostrogon premestiti, ostanejo v Diakovaru v semenišču, katero je Strosmajer postavil in bosenskim franciškonom izročil. Sv. Oče so postopanje srčnega škofa potrdili in magjaronске zah-teve zavrgli.

Na Českem so budejevički škof Jirsik s svojimi duhovni obhajali škofijsko synodo (zbor) po naročilu tridentinskega zbora. Pri tej priliki se je ministerstvu odposlala spomenica, naj se na Českem 4. aprila t. l. nastavljen kompetencija (letni dohodki) od 600 in 300 fl. poviša na 1000 in 500 fl., kakor je na Spod. Avstrijskem. Tudi do cesarja se je obrnila zbrana duhovščina s prošnjo zoper postopanje vlade, ki pri vsakej napovedi dohodkov župniških neusmiljeno odbija in doneske iz raznih fondov znižava tako, da naposled ostaja toliko, kakor — nič. Vsled tega se vse, od škofa do župnika, boji in trepeče pred polaganjem novega napovedka.

Državnemu zboru se bo načrt postave predložil, po kateri se bodo cerkveni patronati tako uravnali, da bo skoro vse cerkvene službe podelivala — vlada. To bo zopet korak dalej naprej v ces. kralj. katoličanstvo, da se bodo duhovni, kakor za cesarja Jožefa II. lahko podpisovali: ces. kralj. fajmošter, ces. kralj. dekan itd.

Je li nova šola brezverna ali ne? Na Českem in Moravskem je pri samih katoliških otrocih že mnogo učiteljev nastavljenih, ki so — Judi. V Boleslavu je skoro vse učiteljstvo judovsko; šteje namreč 13 Judov.

Prusi nadaljujejo „kulturno borbo“ t. j. preganjanje sv. katoliške Cerkve. Te dni so knezoškofa bratislavskega, 72letnega dr. Försterja slovesno odstavili, vse škofijske dohodke pograbili in duhovnikom prepovedali uradno z njimi obče-vati. Škof so pobegnili na avstrijski del svoje škofije. Toda vse to ne pomaga Prusom nič, dr. Förster ostanejo pred Bogom in v vesti vsakega jihovih vernikov, kar so, namreč jihov višji pastir in škof bratislavski, kateremu so pokorščino dolžni, če se Bismark in jegovi frajmavrerji tudi na glavo postavijo. Le Bog in jegov vidni namestnik sv. Oče imajo tukaj edini veljavno besedo!

Vesele novine nam prihajajo iz Angleškega, kder Cerkve božje ne ovira nobena postava, noben minister. Pokatoličanila sta se 2 krivoverska fajmoštra, med njima je eden najmlajši sin bivšega ministra Gordona. V Hamerstonu so odprli novo cerkev, ki je na čast Marijinemu srcu in sv. Dominiku posvečena. V Londonu pa stavi kardinal Manning prekrasno in velikansko novo stolno cerkvo. Samo zemljišče za njo je stalo $\frac{1}{2}$ milijona frankov. Cerkev bo 400 črevljev dolga, 144 široka in 130 visoka in bo imela 25 postranskih kapel. Hiša božja se bo postavila s samini milodari. Med darovniki najdemo tudi našega svetlega cesarja in cesarico.

Gospodarske stvari.

Nekoliko besedi, kako nerodovitne prostore pogozdovati.

II.

M. Za umetne nasade po vrtih, ki morajo bolj košato rasti, se pevkam pticam na korist pred drugimi priporočajo: 1. Lesna gruška, ki v vsaki zemlji stori, če le ni prevlažna. Na gruškah veliko ptičič najrajše vali. 2. Hrast za novine, ki niso premokre. 3. Gaber za vsako nepremokro zemljo. 4. Glog za vsako zemljo. Glog vzraste, če se more prosto razraščati v visoke košate grme, s temnozelenim listjem, ki z belim cvetjem spomladi in z rudečimi jagodami jeseni celo nasadbo kaj lepo krasijo. Posebno lepa in priporočanja vredna je rudeče cveteča vrsta. Ravno tako zaslužijo vse druge vrste, ki se po zbirkah vrtnarjev in posestnikov drevesnic nahajajo, trdnega priporočila, tako n. pr. sibirski glog s svetlim zelenim listjem, z rudečim vejevjem, in druge. 5. Trnolica za suho zemljo. Od nje se nahaja tudi lepa, gosto cveteča sorta. 6. Ščipki za suha zemljišča. Roža je sploh v vseh svojih plemenih cenjena rastlina. 7. Motulj za suho zemljo. 8. Dren in kalina ali zimolez z belimi in črnimi jagodami. 9. Kozji parkeljci za vlažne kraje. 10. Snežne jagode so zelo trden grm, ki je tudi s pečevnim zemljiščem zadovoljen, v gosto nizko grmovje vzraste, in posebno vsem drozgom priljubljene jagode rodi, ki tudi skoz zimo ostanejo. 11. Črni bezeg tudi le malo od zemlje zahteva. Škoda je le, da črne jagode kmalu odpadejo. Divji bezeg tudi zaradi svojih jagod čislan, raste le po visokih gozdih in ni za ravnine. Od črnega bezga se nahaja tudi pleme z narezanim listjem in neko drugo z pisanim listjem. 12. Jerebika ne raste povsod, tam pa, kjer raste, se more zaradi znanih rudečih jagod živo v nasajanje priporočati. Jerebika je ravno tako lepo, kakor ptičem koristno drevo. Tudi razna plemena mokovca zaslužijo, da se bolj pogosto gleštajo. 13. Krhlikovec je za vlažne kraje, dobiva rano listje in je tudi zaradi svojih črnih jagod čislan. Škoda le da jagode vsako leto ne obrodijo in da celo drevo po mrčesju in listnih uših kmalu svojo pomladansko lepoto zgubi. 14. Kozja pogačica za vlažne kraje. Za žive plote se pred drugimi priporočajo: glog, gotovo najboljša rastlina za žive plote; trnolica, dren, gaber in v zavetnih krajih tudi gledičje in kostanjičevje. Za nasad varovalnega grmičevja za jerebice so zopet posebno sposobni glog, trnolica in ščipki. Med grmičevje se morajo skupine visokega drevja posaditi, in sicer v dobri zemlji: hrasti, lipe, brestji, v slabi pa: breze, pogorske olše in črni topoli ali jagnedi. Ker naglo raste je črni topol ali jagned tudi tam

za nasad priporočati, kjer zgornji les branilnega grmičevja iz zlahtnejših, bolj počasu rastočih lesnih plemen obstoji. Ko se je sleduje že dosti krepko obrastlo, se jagnedi lahko zopet odpravijo. Tako grmičevje daje ne le jerebicam, ampak tudi drugi koristni živadi potrebno pribežališče in zavetje. Njih nasad se toraj za široko poljane ne more dosti priporočati.

Da grmovje bolj gosto raste in živadi posebno ptičem še varniše zavetje ponuja, pripomorejo posebno izdatno lezoče in plezajoče ali spenjajoče se rastline. Take so pred drugimi: divje viničeje in robide v vseh svojih mnogovrstnih plemenih. Za varovalno grmičevje pa se razna plemena polesnih robid najboljše prilagajo. Te se dajo lahko in rade zarezati, če se jihove trte v grabe za roko široke polože in se za ped narazen z drnom pokrijejo. Zadostuje tudi, ako se samo jagode v zemljo polagajo.

Ravnanje z mladim vinom. Nekaj časa so gospodarji, ki so se radi med razumnike šteli, mošt v 24 urah pretakali in ga tako razdrožili. Tudi pisatelj teh vrstic se je dal prevariti, toda le enkrat, ker se je na lastno škodo prepričal, da je tako prezgodno razdroženje zelo napačno ravnanje. Mošt namreč zgubi mnogo tvarin, ki so potrebne za dobro vrenje in za narejenje trpežnega, lepo barvanega vina, kakor je: beljakovina, cukar, čreslovina, dišečina in barvila. Tako oslabljen mošt počasno in nepopolno vreje, se slabo čisti in se naposled spremeni v medlo, kalno, kislo čorbo, da je človeka sram, koga v klet ali pivnico spustiti in pokvarjen pridelek pokazati. Sladki okus, ki se res tukaj dalj časa drži, se naposled zelo pozgubi. Zato razdroženja v 24 urah nikomur ne svetujemo.

Najbolj koristno se nam zdi sledeče ravnanje. Mošta se v sode nalije tako visoko, da je posoda za 4—6 colov navana. Pilke ne smejo biti odprte; naj se s trsovim listjem pokrijejo in s ploščnatimi kremenčki (kižnjaki) utežijo. Ako je klet ali pivnica vrenju ugodna, t. j. ne prehladna pa tudi ne pretopla (11—14° R.), se bo prvo ali burno vrenje zvršilo v 5—6 dnevih in potem začne drugo ali tiho vrenje. Na konec prvega vrenja se ima dobro paziti, da se kmalu za njim sodi ravno ob pravem času dolijejo in zapilkajo, sicer gre preveč mošta v zgubo. Skušeni vinorejci še radi pilke prevrtajo in skozi nje nastavijo steklene 6—8 colov dolge cevi, ki so s pavolo natlačene. Tako se mlademu vinu pomaga do potrebnega čistega zraka in ob enem se zabrani narejanje grdega kana.

Drugo ali tiho vrenje je v 6—8 tednih pri kraju; vino se začne čistiti, postane nekoliko svetlo in zahteva svojo prvo pretakanje. Pri nas se to zgodi navadno okoli Božiča in tedaj je tudi najprikladniši čas za prvo pretakanje, ki se naj vrši če le mogoče ob jasnem vremenu, kedar vetra ni.

Nekateri čakajo s prvim pretakanjem do Svečnice in še dalje in utegnejo mnogokrat prav imeti. Kajti vina ne vrejo in se ne čistijo vselej in povsod enako. Včasih se vino na prvih drožih pokaže lepo, čisto in svetlo, čeravno še ni dovelo in bi se tedaj s pretakanjem imelo odlagati. Da se tega dobro prepričamo, nam lahko služi sledeči pomoček. Vzame se dotičnega vina v steklenico, katera se z navadnim korkom rahlo zatakne in se za 24—36 ur postavi v toplo hišo. Če se po tem času zatre odzame, steklenica odpre in na vino prikažejo gosti mehurčki ali pene, je to gotovo znamenje, da še vino ni dovelo in da še ni za pretakanje godno. Če pa ni videti nobenih pen, potem pa le pretakat! Vino je dovelo in bo pretočeno začelo kot prava vinska sraga zoriti. Drugo pretakanje se mora nastaviti in dovršiti, predeñ se v spomladi trs gene in tretje, predeñ se zopet pojde brat.

Apnena voda jako koristi, ako se ž njo jeseni sadna drevesa mažejo in škropijo; vse nadežno mrčesje, ki se zavolj bližajoče se zime za skorjo zariva, se tako najbolj lahko pokonča. Umni sadjerejci dolivajo ugašenemu apnu toliko vode in jo vrlo mešajo, da je bela tekočina mleku podobna. Komur bela barva po drevesnih deblih ni dovoljna, ta lahko nekoliko pepela, saj ali stolčenega ogljenja primeša.

Na sadje- in vinorejski šoli pri Mariboru so do konca novembra 1875. razpisane 4 štipendije, vsaka s 120 fl. Prošniki morajo se spričevali dokazati, da so Štajerci, čvrsti, zdravi, najmanj 16 let stari, pridni, neoženjeni in v predmetih ljudskih šol podučeni in ali in koliko da imajo premoženja. Vrh tega še morajo pri ravnatelju skušnjo napraviti in tako dobljeno spričevalo pismeni prošnji določiti. Tako beremo v nemških štajerskih novinah, v slovenskih nemškutarski deželni odbor ni hotel razpisa razglasiti; morebiti zato, da Slovenci za štipendije nebi zvedeli, in potem takem vse Nemci dobili, čeravno 1/2 milijona štajerskih Slovencev doplačuje in draga šola na slovenskih tleh stoji.

G. Götthe, ravnatelj vinorejske šole pri Mariboru pripoveduje o zanimivem dobičku, katerega je imela srenja Olwisheim v Elzaciji od srenjskih črešenj. Bilo je teh ob srenjskih cestah in zemljiščih 600, ki so skupaj dale 450 centov sadu. Cent se je prodal po 6 fl. Tedaj je ves dobiček znašal 2700 fl.

Trtna uš ali filoksera se je prikazala tudi na Ogerskem. Blizo Pančove je pokončala 49 oralov vinogradov. Pravijo, da je grozni mrčes se tje spravil po ameriških trsih, katere so pred 5mi leti bili iz Dunaja dobili. Bodimo opazni!

Dopisi.

Iz Ljubljane. (Od banke Slovenije) se nam poroča, da so se pred zadnjo opravilno sejo meseca septembra gg. oprav. svetovalci predstavili novemu mil. knezoškofu Pogačarju, s prošnjo, da bi oni ta domači zavod podpirali. Škof, ki imajo zdaj tudi sami največ delnic izmed vseh drugih, so se za banko jako zanimali, ter obljubili, kolikor le mogoče, domovini v prid, to napravo podpirati. Popoldne pri seji bilo je 11 gg. svetovalcev, ces. g. komisar in tajnik. Poročalo se je med drugimi rečmi, da so naši zastopniki večjidel premalo delalni; posebno na Goriškem se je dozdej malo zgodilo in tudi na Kranjskem in Štajerskem bi se dalo več storiti. Tržaški glavni zastopnik g. Segalla dobro dela, pa ker so tam same zidane stavbe, je le malo premije, zato je tudi tam treba, da se še več zavarovancev oglasi. Dunajski glavni zastopnik je meseca avgusta več premije napravil, kakor prejšni v 7 mesecih. Pražkemu zastopništvu se je ukazalo, naj ostro terja zaostale dolgove pri agentih.

Da se trgovina in zaupanje posebno na domačih tleh zopet povzdigne, se je sklenilo, da se bodo akvizitorji razposlali na več krajev in se imajo v kratkem sposobni in pošteni možje zato najeti.

Jesen je tukaj, v kateri se navadno zavarovanja spreminjajo in nadjati se je, da bodo vsi domorodeci svoje blago dali pri domači banki zavarovati, vsaj je ona zavarovancem požarne škode do zdaj zmiraj pošteno plačevala, in naj se ne ozirajo na tiste, ki iz tujega tabora domačemu zavodu nasprotujejo, ali na domače, kateri so morebiti zato nasprotniki, ker so se jim zavoljo neizvršenega doplačila pō obstoječih postavah delnice za neveljavne spoznati morale!

Iz Brezja pri Dravi. (Sicer kesna pa vendar prisrčna zahvala). Ravno bo leto preteklo, kar so nas naš obče spoštovani in č. g. župnik in duhov. svetovalec Matija Groskopf, za katerim še črez leta dni cela fara žaluje, in se ne samo njihovih dušnih, ampak tudi telesnih dobrot hvaležno spominja, zapustili. Blagor fari, ki ima takega dušnega pastirja; blagor šolski mladini, katera ima takega vnetega odgojitelja in gorečega učnika; blagor ubogim, revežem in sirotam, katere imajo tako milega tolažnika in pomočnika, kakor so prečastiti g. Groskopf bili. Kder je bila največja sila, ondi je bila jih roka vselej mila.

G. Groskopf so prišli krepki k nam na Brezje za župnika, in so pasli nas podravske ovčice z velikim trudom in gorečnostjo 33 let.

Na den 12. oktobra 1873, t. j. ravno pred 2 letoma je njim Bog posebno milost, nam farmanom pa neizrečeno veselje skazal, takrat so namreč č. gospod po 50letnem delovanju v vinogradu Gospodovem zlato sv. mešo peli. Z vencem na glavi, spremljani od duhovnih gospodov, šolske

mladine in obilega ljudstva so zlatomešnik med jarnim zvonjenjem zvonov in pokanjem možnarjev v hajali v lepo okinčano cerkev, kder so častiljivi starček z navdušenim glasom sv. Duha hvalili. Potem se je vrstila procesija iz cerkve. Zavoljo pretesnega prostora v cerkvi je na priličnem kraju pod milim nebom leca za pridigarja bila pripravljena. Pridigovali so čast. gosp. Tomaž Mraz, Vuhredski župnik. —

Pri sledečej sv. meši se je zlatomešniku na čast zapela lepa pesmica, katero je Remšniški učitelj, J. Bezjak navlaš v ta namen zložil. V farovžu se je med tem pripravila bogato pogrjnena miza. Bil je vesel, nepozabljiv den.

Črez leta dni potem smo za vselej zgubili ljubljenege pastirja. Podali so se v pokoj v Selnico.

Ravno kar je tega zopet leto preteklo, in če ravno nekoliko kesno, se vendar drzneta podpisana v imenu vseh farmanov tukaj javno in najprisrčnišo zahvalo izreči. Bog jim plati vse, kar so storili dobrega našeje cerkvi, šoli, otrokom, bolenikom in celej fari. Priporočimo se jihovej pobožnej molitvi in blagemu spominu vselej hvaležni farmani brezinski.*)

Blaž Ditner.

Andraž Šiler.

Od sv. Tomaža nad Veliko nedeljo. (Letina.)

Letošnja letina smemo med slabe šteti. Pšenica še je bila srednja, rž in ječmen pa je zima vzela, ravno tako rdečo deteljo. Oves je bil srednji. V vinogradih se je toliko grozdja prikazalo, da je človeka veselilo gledati ga; grozdje bilo je že debelo, kakor graholka, in ob začetku meseca julija pridejo večkrat mrzle kaplje deža na vroče grozdje, za tem vroče solnee, in v malih dnevih je črn ali pikec tako vse pokončal, da imamo zelo slabo branje. Bolj, kakor so bili vinogradi gnojeni, več so od pikeca trpeli. Krompirja smo mnogo in lepega nakopali; fižol se je dobro obnesel, koruza srednje, ajdina je na mrazu pozebla, zelje in repa je suša zadržala. Sadja je v mali meri bilo; le breskve, orehi in kostanji so obrodili.

Pri nas imajo ljudje navado, po dnevi spravljeno koruzo po noči beliti. K temu delu se povabi mladina iz cele vesi. Kedar je delo dovršeno, začne godec, kateri je zato naprošen, goditi, fanti in dekleta pa plešejo cele ure tako, da voda iz njih curkoma teče. Večjidel se godi vse pošteno, vendar včasih za plesom nastane tudi prepir, kletva, pretep in neporednosti, o katerih je pa v „Slov. Gospodarju“ najboljše molčati.

Iz celjske okolice. (G. Kupniku, nadučitelju v Vojniku.) „Sl. Gospodar“ je razglasil delo Vašega nemškutarenja v slovenski narodni šoli. Ta vest Vas je hudo razdražila, in Vi si na vso moč prizadevate, dopisnika, ki se pridržne Vaše delovanje prereševati, poizvedeti. Zastonj se trudite; zastonj poštene svoje tovariše natolcnjete in sumičite; — sicer je tako vedenje

*) Tudi „Slov. Gospodar“ se č. g. jubilantu zahvaluje za velikodušno podporo! Bog plati! Ureda.

delo vsakega nemškutarja. Pustite osebo na stran, pa dokazite mi neresnico mojega dopisa, in pripravljen sem, Vam postreči s svojim celim imenom. Dokler pa tega ne storite, ostanete v mojih in v očeh vsih poštenih Slovencev, nemškutar prvega plemena, ki se Vas bo mo izogibali, kakor u . . . . . kožuha.

Iz Kozjanskega. (Podružnica gračke kmetijske družbe) se je vendar enkrat za naš okraj osnovala. Mnogo udov je že pristopilo. Prvi so bili: notar Kimer, gozdarski mojster Adamus, sodnik Jamnik, adjunkt Deu, župnik Terjašek, učitelji Böheim, Eberl, Lesjak, Praunseis, Zidar, Uljčar, apotekar Vačulik, poštar Kukuvič, klobučar Peternel, kancelist Markovič in posestniki: Agreš, Brenko, Gračner, Hudina, Kosovinc, Kostens, Kovačič, Krinej, Pirh, Pörc, Poznič, Preskar, Rajgl, Schmidt, Šusterič, Stadler, Stegenšek, Zupanc in Valenčak. Za predstojnika je bil izvoljen g. Karol Kimer, notar Kozjanski, za odbornike pa gg. Sigmund Vačulik, apotekar v Podčetrtku, učitelj Böheim, župnik Terjašek in Ferdo Krinej, posestnik pri sv. Petru. Tako je tedaj gračka kmetijska družba zopet raztegnila svoj delokrog. Želeti bi sicer bilo, da bi štajerski Slovenci imeli od nemške gračke družbe neodvisno gospodarsko družbo. Ali pri pomanjkanju resnično delavnih domoljubov in politični raztepenosti, ki še pešico narodnjakov kala na dvoje, na to misliti ni. Moramo tedaj zadovoljni biti z drobtinicami, katere bodo padale iz nad mize nemške gračke družbe. Sicer pa se nadjamo mnogo koristi od nove podružnice; naj le krepko dela in mnogo prijateljev in podpornikov dobi pa tudi ob pravem času besedo povzdigne za slovensko pisane gospodarske knjižice, brošure, naznanila in za potne učitelje, ki bodo Slovincem slovenski a ne nemški, razlagali gospodarske reči, sicer le prazno slamo mlatijo, ker jih malokateri prav zastopi.

Iz Koroškega. (Razne novice.) Korošci se močno zanimivamo za 2 železniški progi, katerih prva bo nas vezala čez Predil z Gorico in Trstom, druga pa čez Pontebo z Laškim. O poslednji je zopet vse utihnilo, o prvi pa slišimo, da se bo že drugo leto začela staviti na državne stroške. — Nesreča, katera je Blače po požaru zadela je res velika; 22 hiš je pogorelo; škoda se ceni na 60.000 fl. — V Ukvah smo zgubili pridnega učitelja, a na njegovo mesto dobili novo-pečenega mladiča, ki se že zanaprej grozi, da bo šolsko molitev odpravil. Ukvančani ga bodo težko veselili. — Pri poslednjem premiranju konjev v Junski dolini je predstojnik komisijona, grof Fugger pred slovenskimi konjerejci lepo in dolgo nemški govoril. Toda malokdo ga je razumil. Naposled je deželni živinozdravnik č. g. prošta v Dobrlivasi poprosil, da so nemški govor Slovencem slovenski razložili. Ali so udi komisijona tako zabiti, ali tako brezobzirni, da si ne priskrbijo za slovenske konjerejce slovenskih govorni-

kov? — V Železni Kapli se je priredila telegrafna štacija in cesta čez Prediselsko v Obirje se je preložila; nova cesta je že dodelana in bode marsikomu ustrezala, posebno obiskovalcem veličastnega Obira. — Žalostno je, kar je bilo 8. okt. v „Klagenfurter-Zeitung“ brati. Oni list objavlja ob enem 24. eksekutivnih dražb. To je hudo znamenje in ni čuda, ako taisti list prinaša sledeči razglas nekega g. Illitsch-a iz Trga: „posestva za dober kup! Pri ogromnem številu kmetijskih posestev, ki zaporedom prihajajo na dražbo, sem jih kot upnik sam primoran po prav slepi ceni kupiti, da posojenega denarja ne zgubim. Zato sem jih rad pripravljen brez dobička po jako dobrih pogojih prodati.“ In liberalni zastopi vsake vrste se le z denarji pometajo in stavijo na primer šolske palače, kakor je ona v Salzburgu, ki je stala 1/2 milijona goldinarjev!

„Kärntner-Blatt.“

Iz Celja. (Bogatijo se Celjani), ki so pred kratkimi meseci kupili še čisto novi gazo-meter za 36.000 fl., ki je stal celih 120.000 fl., preden je bil postavljen in te dni so kupili od na smrt bolenega g. J. Smrekar-ja gledišče z drugimi prizidanimi poslopji za 20.000 fl., kar je tudi dober kup. Tako bogati možje in mestni zastopniki bi pač gotovo tudi lahko turem nemške cerkve dozidali. Kaj ne?

Iz ljutomerskih goric. (Branje.) Prihodnji teden se tukaj popolnoma začne trgatva. Kvaliteta bo dobra, samo da bo malo. Kakor se sliši bo cena se sukala od 100 do 120 gld. štrtinjak. Cena je lepa, toda kaj si bo kmet pripomogel, ker bo le malo za prodati imel. Bog daj, da bi bilo drugo leto bolje, ter da bi rekli, kakor letos Hrvati in Magjari: „Ne vemo, kam z vinom, toliko ga je.“ Bog daj tedaj drugo leto, veliko in dobrega vina.

Iz Lembaha. (Branje.) Tukaj v Pekerskih vinogradih se je v tem tednu branje začelo. Grozdje je lepo, sladko in zdatno; nekateri trsi so tako obloženi, da jih je veselo gledati; na 1 oral se sploh računni po 3 do 4 štrtinjake. Kapljica bo dobra, ter se sedaj prodaja od 80 do 90 gld. štrtinjak. Drugače pa je letina tukaj srednja, ker je ozimino zima vzela; turšica, oves in proso je bilo lepo, krompirja, repe in fižola dovolj, ravno tako sena in otave, samo ajdo je na pol slana pomorila. Za prihodnje leto se je zimska setev v lepem posejala in zdaj dobro kaže; Bog jo ohrani! —

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Državni pravdniki so poslednji čas dobili posebno veselje do slovenskih novin, ker jih zaporedom zasegajo ali konfiscirajo. Zadnji list „Novic“ je bil 2krat zasežen in 3. krat tiskan, preden je našel milost. Tudi „Slovenca“ so večkrat zaplenili. — Minister Andrassy

je avstrijsko-ogersko delegacijo sklenil z nagovorom, v katerem je poslanecem naznanil cesarjevo zadovoljnost in se v imenu vseh ministrov zahvalil za veliko požrtvovalnost, katero so pokazali s tem, da so za nove kanone denarjev dovolili. Skupaj so delegacije dovolile 115,845.331 fl. stroškov za l. 1876. Naše dežele bodo plačale 71,237.817 fl. ogerske pa 30,530.527 fl. — 19. oktobra je začel dunajski državni zbor zopet zborovati. Jegovega zborovanja se Katoličani in Slavjani vselej nekoliko bojimo. Številke namreč kažejo, da imamo Slavjani v njem premalo zastopnikov, škušnje pa nas učijo, da nam leto na leto z novimi, nepotrebniimi cerkvenimi postavami streže in vedno večje dače nalaga. Večjih dač se nam je tudi za drugo leto bati. To kaže proračun od ministrov poslancem predložen. Minister zahteva namreč 403 milijone, 378 milijonov znašajo dohodki, primanjkuje še tedaj blizo 25 milijonov.

Tirolski poslanci so sklenili iti v državni zbor, predarlski in češki pa ostanejo doma.

V ogerskem državnem zboru se je poslanec Molnar pritožil, zakaj da se toliko tujega tabaka vvaža in lep denar iz dežele spravlja. Minister Szell je obljubil, da se to ne bo godilo več. Hrvati dobro gospodarijo. Jihovemu zboru se je namreč predložil proračun, po katerem bodo za deželne potrebe izdali 3,163.905 fl. in vendar še prihranili 11.326 fl.

Vnanje države. Bavarski liberalni ministri so morali odstopiti, ker so jih katoliški patrijoti v adresi do kralja hudo napadli. Kralj še se ni odločil in se ne vé, ali bo nove katoliške ministre odbral ali pa deželni zbor razpustil. — Pruski cesar se je podal z generalom Moltke-jem na Laško, kder so ga v Milanu sijajno sprejeli. Pravijo, da bodo 15 milijonov za svečanosti zapravili. Bismark je ostal doma.

Jugoslavjanska vojska zoper Turka.

Zopet se slišijo grozne turške krutosti. Pred nekimi dnevi so Turki v Carinu umorili nekega imenitnega Laha; na Popovem polju so pa ob glavo djali 7 predstojnikov 7 vasi, ki so se jim udale, hiše pa so podrli. Vsled tega so vsi prebivalci pobegnili čez avstrijsko mejo. Vendar tudi tukaj ne dajo Turki miru. Tako drzni so postali, da celo v naše cesarstvo udirajo in ljudi umarjajo. Ne daleč od meje so ubili 3 neoborožane Avstrijance in so mestice Imoš hoteli napasti. Vsled tega sta iz Dubrovnika morala 2 naša bataljona v Imoš, da varujeta mejo; in vendar je videti, kakor da bi naš minister Andrassy še Turke podpiral. Tako se na primer poroča, da je pri Turški Vojni moral oddelek naših ulanov čez mejo v Turško jezdit in upornikom pobrati 80 pušk! Pri trdujavci Beranski so vstaši Turkom pobili 80 mož in 2 majora. Srbi imajo še vedno 22.000 mož na meji, ker Turkom prav zaupati ne morejo, ki vedno več vojske pri Nišu zbirajo.

Za poduk in kratek čas.

Potovanje v Rim, Neapol in domu.

XI.

V Marija-Loreto prihaja leto na leto na tisoče ljudi, večjidel samih pobožnih romarjev. Lepo je gledati jih. Toda najbolj genljivo je, kedar pridejo Hrvati iz Primorja, kder je nekdanj Marijina hišica stala, kar se zgodi vsako leto. Kedar do cerkve pridejo, se spustijo na tla, in se jokajo na ves glas. Z razpetimi rokami in ibteči upijejo: povrni se k nam, o lepa Gospa! povrni se k nam nazaj s svojo hišico, o Marija! Cele noči pred cerkvo v molitvi prebedijo in kakor nekdanj Jeremija nad podrtino Jeruzalema tožujejo na nesrečo, ki jih je zadela, da se je sv. hišica od njih preselila.

Cerkva, ki pokriva sv. hišico, je velika in krasno zidano. Slike vseh altarjev so — mozaiki. Krstni kamen je mojstrsko delo iz bronu; stal je 16.000 rimskih škudov. Pred cerkvo na trgu stoji zali studenec z dobro vodo.

Iz apostolskega poslopja se uživa prijazen razgled v ljubeznivo dolino. Kake 1/2 ure daleč proti Ankoni je Kastelfidardo, z nedolžno krvjo polita ravnina, kjer so bili papeževi vojaki od Pijemontezev po razbojniško napadeni in premagani 18. septembra 1860. Pobožni papežev vojvod Pimodan je tukaj od krogle zadet za pravično reč padel.

Ne daleč od Lorete je romarjem neizogibljivi kraj Sirolo; tu častijo čudodelno božjo martro. Lahi imajo pregovor: Chi vá a Loretto, a non vá a Sirolo, Ha veduto la Madre, ma non il Figliolo, t. j.: Kdor pride v Loreto, pa ne pojde v Sirolo, je videl Mater, pa ne Sina. Težko se loči pobožno srce od Marije Loretanske. Človeka obhaja misel, ako se že tukaj močno srečno čuti naše uboge srce, oj! kaka sreča še le bo v nebesih v družbi angeljev Kraljice, ako bomo vredni priti tje. Tudi mi smo se tezavno poslovili, pa biti je moralo, na zemlji postaje ni!

Od Lorete se podamo v Ankono nazaj; ter imamo še enkrat priložnost gledati kolodvor. Po noči se odpeljamo čez Falconaro dalje proti Rimu. Konduktar nas je spravil samo 3 v en kupé. Ravno prav, sem si mislil, bodem pa nekoliko spaval. Stegnil sem svoje kratke ude naravnost po dolgem, ter poklical dramevca. Ali vse je bilo zastoj. Kakor riba, kedar je slabo vreme blizo, sem se premetaval sem ter tje, zadremati mi ni bilo mogoče. Eden mojih tovarišev se je v kot naslonil, in je začel hrčati, kakor da bi si fagot bil pod nos nastavil. Skoro bi mu bil zaviljiv.

Den poprej smo enoglasno sklenili, peljati se samo do mesta Foligno in od ondod 2 postaji nazaj po železnici, ki drži v Florencijo, da pridemo v Asissi. To mesto je dobre pol ure od železne

postaje na hribu, s krasnim razgledom v plodovito ravnino; mesto daleč po svetu slovi, ker se je v njem rodil sv. Francišk in sv. Klara.

Neka duhovna neobčutnost je v 12. stoletju poplavila veren svet, mlačnost se je polastila Kristijanov — duhovnih in svetnih. Vse je začelo čezmerno ljubiti svet in nečimernost. Da bi jih Bog iz ove pogubljive mlačnosti probudil, je poslal sv. Franciška, ki je bil za svoj vek mož začudenja vreden, od rojstva do smrti vidljiva podoba našega Zveličarja. Rojen je bil v hlevu. Jegova mati je bila žena bogatega tržca. Ko jo napadejo porodne bolečine, moli pobožno k Bogu, da bi srečno prestala. Hitro po molitvi stopi pred njo nepoznan potnik in jej naznani, da bo jena ura srečna, pa le v hlevu. Bila je prenešana v bližnji hlev, in tam je porodila na slami leta 1182. sinka, sv. Franciška, ki je bil slovit, in čudodelen v svojem življenju, in še slovi široko po svetu po franciškanskem redu, kateremu je bil on začetnik. Na mestu hleva stoji zdaj snažna kapelica, ki se jej pravi: Chiesina di S. Francesco, t. j. cerkvice sv. Franciška.

V cerkvi sv. Rufina, ki je zdaj stolna cerkva, je bil v sv. krstu prerojen sv. Francišk; še se kaže krstni kamen. Pripovoduje se, da je bil pri krstu nepoznan boter, ki ga od tiste ure nihče ni več videl; na stopnicah iz marmorja še se zdaj vidite utisnjeni jami kolen.

Na mestu, kjer je stala očetova hiša, stoji zdaj cerkva, Chiesa nouva — nova cerkva. Tu je videti ječa, v katero je oče pahnil dečka Franciška zavoljo izrednega pobožnega obnašanja. Milosrčna mati ga je rešila. Leta 1615. kedar so cerkev stavili, so ječo pustili, in v njej zdaj kleči podoba mladenča, ki je na rokah vklenjen. Na mestu prvega altarja je bila prebivalnica Franciškovih starišev, znamenja dver v izbo še se na zidu lepo poznajo. (Nastavek prih.)

Smešničar 15. Dva metlarja se srečata. Prvi kliče: metle, metle po 10 krajcarjev ena. Drugi pa kliče: metle, metle po 6 krajcarjev ena. Čuj, prijatelj! nagovori prvi drugega, kako zamoreš metle po 6 krajcarjev prodajati, vsaj tudi jaz metlinje kradem in vendar pod 10. krajcarji ne morem nobene oddati. „Hm, jaz že napravljene metle kradem“, mu odgovori drugi.

Razne stvari.

(Milodari za hercegovinske in bosenske rodbine.) Iz Lembaha nad Mariborom 1 fl. 60 kr.; Prenesek 11 fl., skupaj 12 fl. 60 kr.

(Škof Strosmajer) je bil od mednarodnega odbora za podporo hercegovinskim in bosenskim revam, ki se je osnoval v Parizu, imenovan za podpredsednika in je položil velikodušni dar 10.000 fl. Hvala in slava!

(Naroden krčmar.) V Drbetenoih fare sv. Andraša v Slov. goricah odpre tamošnji posestnik Matija Muršec novo krčmo pod naslovom: „pri slovenskem kmetu“, v nedeljo 24. okt. ob 3. popoldan z godbo, tambolo in slovensko gledišno igro, katero je sam sestavil: „Slovenec se deni.“ Za ukusno jesti in dobro piti je vse priskrbljeno! Povabljeni so domoljubi od daleč in blizo.

(Vina so na Francoskem) pridelali letos više 20 milijonov štrtinjakov, čeravno je titna uš blizo 6 milijonov pokončala. Tudi na Ogerskem, Hrvatskem imajo toliko, da jim posode zmanjkuje. Vsled tega cena povsod pada. Slišimo, da so na Ptuj ubogi ljudje po 18 fl. polovnjak oddali, da so le nekaj silno potrebnega denarja dobili. Tako hude razmere so tedaj že pri nas, da še nam ohilni blagoslov božji ne more pomagati.

(Šolski inšpektorji) imenovani so g. Haffner, učitelj na Mariborskem pripravništvu za šolski okraj: Ptuj, Ormuž, Rogatec, Ljutomer, G. Radgona; g. Končnik, gimnazijski profesor v Celji za okraj: Celje, Laško, Šmarje, Konjice, Brežice, Sevnica in Kozje; g. Ambrožič, učitelj v Lipnici, za šolski okraj: Sl. Gradec, Šoštanj, Mahrenberg, G. Grad in Vransko.

(Za nos vodila) je 18. okt. štajerska komisija za asentiranje konjev v Vuhredu posestnike iz Ribnice, sv. Janža, sv. Antona in Hudegakota. Ljudje so morali s konji priti pod kaznijo 14 dni zapora ali 100 fl. plateža — ali kdo ni prišel, to so bili komisarji. Kaj ko bi brezobzirne komisarje potisnili na 14 dni v luknjo?

(Kranjski strah.) V Hudem na Dolenskem si je ondodni župan Hanff, ki je iz Českega tje prišel, predrznil od kaplana Zatiškega po prostovoljni biri dobljeno proso siloma vzeti in v Zatiško sodnijo prepeljati! Tako turško postopanje dela po vsej okolici grozno nevoljo. Kaplan išče pri sodniji zadostenja.

(Štajerskih in koroških) lepih mecesenovih (relihovih) brun dobro plača c. k. mornarski arsenal v Polji; potrebuje jih za 20.000 kub. črevljev. Pismene ponudbe se morajo doposlati do 4. novembra. Pogoji se izvejo pri trgovinski zbornici v Gradcu in v Celovcu. „Grazer-Zeitung.“

(Ubili) so v Andrenjskem vrhu v Slov. goricah Martina Rojsa, kedar je mimo soseda krčmarja Jož. Čučeka šel. Ž njegovo lastno puško so mu glavo razbili.

(V Gradški) je nek hudodelnik, ki je bil za žive dni v ječo obsojen, najpoprej ravnatelja z nožem usmrtil, potem 2 nadzornika, ki sta na pomoč hitela in naposled sam sebe.

(V Gornj. Grad) za okrajnega sodnika pride g. Emanuel Novotni iz Maribora.

(Iz Oseka) v Slov. goricah se nam piše, da je 19. okt. zvečer J. Vrščiču pogorel hlev; ostala poslopja so hitri Trojičani s svojo brizgalnico obranilo.

(Č. g. Jur. Robin) pride za provizorja v Pernice.

(Dražbe.) 22. okt. Ant. Šunier v Podvincih 2322 fl. (2.) — Filip Smolinger na Hajdini 2020 fl. (2.) — 23. okt. Al, Vojvoda v Goldorfu 410 fl. (3.) — Treza Rošker na Pesnici 1000 fl. — Mat. Petek 2753 fl. (2.) — 25. okt. Jan. Grobin v Mestinju 970 fl. (2.) — 26. okt. Mih. Stupan v Tepini 3080 fl. (3.) — Ant. Lamprecht v Langeku 5043 fl. — 27. okt. Ana Kosi 4500 fl. (2.) — Jernej Purgaj v Metovi 3368 fl. — Karl Wretzl 1672 fl. — 28. okt. Jan. Godec v Sitežu 350 fl. — 29. okt. Fr. Penik v Pasjivasi 2830 fl. (2.) — Fr. Bitanec v Sevnici (2.) — Jur. Sobotič v Storcih 1380 fl. (2.) —

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptujju		V Celju		V Varaž- dinu		V Celov- cu	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšenice vagan	5	—	4	50	5	60	4	—	5	32
Rži	3	80	3	50	4	—	3	10	3	81
Ječmena	3	—	3	—	3	40	3	20	2	94
Ovsa	1	90	1	80	2	70	1	90	1	87
Turšice	3	—	2	80	2	50	2	20	2	94
Ajde	2	90	2	50	2	50	2	20	3	3
Prosa	3	20	—	—	2	60	3	20	2	63
Krompirja	1	20	1	10	1	50	1	30	1	30
Sena cent.	1	50	1	60	1	60	1	50	1	—
Slame (v šopkih)	1	60	1	30	1	60	1	60	—	—
„ za steljo	1	20	—	80	1	40	1	40	—	—
Govedine funt	—	26	—	26	—	23	—	20	—	22
Teletine	—	30	—	30	—	25	—	22	—	22
Svinjetine	—	30	—	23	—	30	—	28	—	28
Slanine	—	35	—	38	—	46	—	44	—	44

Loterijske številke:

V Gradcu 16. oktobra 1875: 6 4 43 21 7.
Na Dunaju „ „ 55 62 70 18 14.
Prihodnje srečkanje: 30. oktobra 1875.

Najnovjši kurzi na Dunaju.

	fl.	kr.
Zedinjeni drž. dolg (100 gl.) 4 gld. 20 kr. %	70	10
Upne (kreditne) srečke po 100 gl. prvotne vrednosti, brez obresti, pa s 4kratnim srečkanjem	166	50
Ažijo srebra	101	95
zlatá	5	29

Hiša,

2—3

v Vojniškem trgu pri Celju s 3 sobami, čumato, 2 kletima, v dobrem stanu; okrog hiše vrt 200□ sežnjev, potem polja 800□ sežnjev, hoste 1400□ sežnjev; se proda za 2000 fl.

Natančneje se zve pri uredništvu „Slovenskega Gospodarja“.

Pridno viničarsko rodbino

išče vlastelinstvo Šaulovač-ko blizu Varaždina na Hrvatskem, obstoječo iz 5 delavnih oseb, ki so izvedene v vsakojakih vinogradskih opravilih.

Pismena ponudba se naj do konca oktobra pošlje pod adreso: blag. gospod Dragutin Kiss, v Šaulovacu, pošta Varaždin.

2—2

Nagrobnih spomenikov,

iz belega marmorja izdelanih,
bogato zalogo
priporočuje

Ludwig Baltzer,

stavbarski mojster, (poprej Stiehl.)

V Mariboru, 14. okt. 1875.

2—2

Vinska dražba.

V cerkveni kleti sv. Ila v Strihovcu, 1/2 ure od žel. postaje Egiditunnel se bodo na Šimovo, t. j. 28. oktobra ob 10. predpoldne 4 polovnjaki letošnjega vina predali.

Kupujeta vsaki čas po najvišji ceni
Sirovi Ioj
Karl Pamperl-ova sina,
Tophitca za Ioj, svečarja in milarnica,
zaloga vizigrah, svetelnih in mesečnih evan
v CELOVCI na Koroškem.

Naznanilo.

2—3
Izvoljemo si čestitemu občinstvu naznaniti, da smo dosejaj pod firmo

Pirnan in Pock

tukaj obstoječe tržno podvzetje za likere, rum, rosogilo in višnjevec kupili in da ga bodemo pod novo, pri tržni sodnji vknjiženo firmo

Albrecht in Pock

tržno nadaljevali.

Prosimo tedaj za enako zaupanje, kakoršno je prejšnja firma uživala ter bodi vsak osvedočen, da si ga bodemo vselej in povsod upravičiti prizadevali.

Z najodličnim spoštovanjem

Maribor 1. oktobra 1875.

Albrecht in Pock.